

POSTANOWIENIE

Dnia 19 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa M. Aparatura i Instrumenty Medyczne M. M., M. M. Sp. jawnej z siedzibą we W. przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przy udziale: W. G. i innych, o ochronę konkurencji i nałożenie kary pieniężnej, na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 listopada 2014 r., na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 23 maja 2013 r.

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny wyrokiem z 23 maja 2014 r., zmienił wyrok Sądu Okręgowego – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 18 lipca 2011 r. w ten sposób, że zmienił decyzję Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 31 grudnia 2008 r., w zakresie kary pieniężnej nałożonej na M. Aparatura i Instrumenty Medyczne M. M. M. M. s.j. z/s we W. (powód) z kwoty 39.544 zł do kwoty 17.272 zł.

Sąd Apelacyjny uwzględnił zarzut naruszenia art. 111 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (jednolity tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 86, poz. 804 ze zm., dalej jako ustawa lub uokik) wskazując, że co prawda Prezes Urzędu wymierzając karę powodowi uwzględnił fakt, że treść umowy ograniczającej konkurencję została powodowi narzucona, jednakże okoliczności tej należy nadać większe znaczenie przy ocenie prawidłowości nałożonej kary. Inicjatorem porozumienia nie był powód, który był jednym z dystrybutorów towarów objętych porozumienia. Tymczasem nałożona na niego

kara przewyższa w wysokości bezwzględnej karę nałożoną na inicjatora porozumienia. Nałożenie kary kwotowo wyższej na przedsiębiorcę, który został „zmuszony” okolicznościami gospodarczymi do podpisania narzuconej mu umowy, w porównaniu do kary nałożonej na inicjatora porozumienia, stoi w sprzeczności z funkcjami prewencyjnymi i wychowawczymi kary. W odbiorze społecznym decydujące znaczenie ma bowiem nie wymiar procentowy kary, odnoszony do wysokości przychodów każdego przedsiębiorcy, lecz wymiar kwotowy wskazany w samej sentencji decyzji. Dlatego kara nałożona na powoda powinna być obniżona o połowę, co prowadzi do czytelnego zróżnicowania roli przedsiębiorców będących stronami umowy dystrybucyjnej w zawarciu zakazanego porozumienia.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną w części, to jest co do pkt I sentencji orzeczenia, zmieniającego wyrok Sądu pierwszej instancji i decyzję Prezesa Urzędu w zakresie wysokości kary pieniężnej nałożonej na powoda. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie art. 106 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1 uokik; art. 111 uokik, art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 479(31a) § 3 k.p.c. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania Prezes Urzędu wskazał na potrzebę rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego, czy przy miarkowaniu wysokości kar pieniężnych nakładanych na przedsiębiorców za naruszenie art. 6 uokik przesłanki i czynniki warunkujące wysokość kar wskazane w art. 106 ust. 1 pkt 1, art. 111 oraz art. 1 ust. 1 uokik można stosować z pominięciem zasad równości i proporcjonalności w stosunku do poszczególnych uczestników porozumienia ograniczającego konkurencję, dając prymat zasadzie indywidualizacji kary w oparciu o pozaustawowe kryterium odbioru społecznego kwotowego wymiaru kary, czy też podobieństwo działań podejmowanych przez przedsiębiorców będących stronami zakazanego porozumienia powinno być przesłanką do wymierzenia im kary na podobnym poziomie procentowym w stosunku do całości uzyskanych przychodów w roku poprzedzającym rok nałożenie kary?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna Prezesa Urzędu nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania, ponieważ sformułowany w niej problem prawny nie jest w ocenie Sądu Najwyższego istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Problem, który zdaniem Prezesa Urzędu ma uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania dotyczy zasad oceny wysokości kar pieniężnych wymierzanych przez Prezesa Urzędu na tych uczestników cenowego porozumienia wertykalnego, którzy są odsprzedawcami towarów objętych porozumieniem. Konkretnie zaś dotyczy tego, czy Sądy orzekające w sprawie z odwołania jednego uczestnika porozumienia od decyzji Prezesa Urzędu mają obowiązek przyznać - przy ocenie proporcjonalności sankcji nałożonej na odwołującego się - pierwszeństwo zasadzie równości karanych przedsiębiorców rozumianej w ten sposób, że wszyscy uczestnicy porozumienia o takim samym statusie (w niniejszej sprawie odsprzedawcy) powinni być ukarani karą ustaloną zasadniczo w ten sam sposób, to jest poprzez ustalenie wspólnego dla nich (ewentualnie podobnego) procentowego poziomu przychodów w roku poprzedzającym rok nałożenia kary. Odpowiedzi na to pytanie Sąd Najwyższy udzielił już w wyroku z 15 maja 2014 r., III SK 44/13, zgodnie z którym w przypadku wertykalnych porozumień ograniczających konkurencję z udziałem wielu przedsiębiorców zasada równego traktowania nie wymaga bezwzględnie, by kary pieniężne wymierzano członkom sieci dystrybucji na jednakowym poziomie odpowiadającym określonemu procentowi przychodów ze sprzedaży. W ten sposób Sąd Najwyższy opowiedział się za pierwszeństwem zasady indywidualizacji wymiaru kary na etapie sądowego postępowania odwoławczego w sprawach z zakresu porozumień ograniczających konkurencję. Nie stoi to na przeszkodzie kierowaniu się przez Prezesa Urzędu pojmowaną przez niego zasadą równego traktowania w znaczeniu formalnym, zgodnie z którą każdemu karanemu przedsiębiorcy uczestniczącemu w niedozwolonym porozumieniu w tym samym charakterze należy wymierzyć karę w wysokości odpowiadającej takiemu samemu procentowemu poziomowi jego przychodów. Jednakże kierowania się tak rozumianą zasadą równego traktowania może prowadzić do nierównego traktowania przedsiębiorców uczestniczących w porozumieniu, jeżeli źródła uzyskiwanych przez nich przychodów są zróżnicowane. Podczas gdy powiązanie

maksymalnej wysokości kary pieniężnej wymierzonej przez Prezesa Urzędu z wysokością przychodów przedsiębiorcy umożliwi wymierzenia sankcji na takim poziomie, który niezależnie od rzeczywistej kondycji finansowej przedsiębiorcy, służyć będzie realizacji poszczególnych funkcji kar pieniężnych, praktyka wymierzania każdemu uczestnikowi porozumienia (zawsze) kary w takiej samej (a nawet podobnej) procentowo określonej wysokości jego przychodu, będzie powodować – w braku dodatkowych okoliczności – że przedsiębiorcy uzyskujący przychody ze sprzedaży towarów innych niż towary objęte porozumieniem będą znacznie bardziej dotknięci karą wymierzoną w takiej wysokości, od przedsiębiorców zajmujących się sprzedażą wyłącznie lub przede wszystkim towarów objętych porozumieniem. Takie działanie Prezesa Urzędu, a pośrednio Sądów orzekających w sprawach z zakresu konkurencji, w których wymierzono kary pieniężne, stałoby zaś w sprzeczności z zasadą równego traktowania zachowujących się tak samo uczestników porozumienia.

Sąd Najwyższy ma także na względzie, że w przypadku zaskarżenia decyzji Prezesa Urzędu przez przedsiębiorcę, choćby w sprawie z udziałem wielu przedsiębiorców, Sądy obu instancji rozpatrują spór między odwołującym się przedsiębiorcą i Prezesem Urzędu co do wysokości nałożonej na tego przedsiębiorcę kary pieniężnej. Dokonując weryfikacji sposobu zastosowania przez Prezesa Urzędu przepisów dotyczących wysokości kary pieniężnej w odniesieniu do konkretnego skarżącego się podmiotu oraz okoliczności relewantnych dla oceny jego odpowiedzialności, sąd nie ma obowiązku kierować się wyłącznie, a nawet nadawać szczególnego znaczenia, procentowej wysokości kar pieniężnych nałożonych na pozostałych uczestników porozumienia, którzy nie skorzystali z możliwości skierowania sprawy na drogę sądową. Natomiast naruszenie przez Prezesa Urzędu zasady równego traktowania przedsiębiorców karanych za udział w porozumieniu może prowadzić do obniżenia wymierzonej kary względem skarżącego.

Mając na względzie, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego jest już prejudykat, w którym rozstrzygnięto problem prawny objęty zagadnieniem prawnym skargi Prezesa Urzędu oraz uznając wydane w niniejszej sprawie przez Sąd Apelacyjny rozstrzygnięcie sprawy za zbieżne z przywołanym powyżej

stanowiskiem Sądu Najwyższego, nie ma publicznoprawnej potrzeby przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej Prezesa Urzędu, dlatego z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.